

Puutionsaaren tuulivoima YVA, Haapavesi-Nivala-Ylivieska-Oulainen

AJANTASAISTETTU PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Ajantasaistettu perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain nojalla (jäljempänä YVA-laki).

1 HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Puutionsaaren tuulivoimapuiston YVA-selostuksen täydentäminen koskien tuulivoimapuiston sähkönsiirtoa: Uusnivala-Puutionsaari-Rahkola-Hautakangas 400 kV voimajohto (Ylivieska, Nivala, Haapavesi, Oulainen)

Hankkeesta vastaava: OX2 Finland Oy ja VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

OX2 Finland Oy:n hankeyhtiö Hautakangas Wind Oy suunnittelee Rahkola-Hautakankaan tuulivoimapuistoa Haapaveden ja Oulaisten kaupunkien alueelle ja VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy:n hankeyhtiö Uusiutuva Energia Puutionsaari Oy Puutionsaaren tuulivoimapuistoa Haapaveden kaupungin alueelle. Suunnitellut tuulivoimapuistot sijaitsevat rinnakkain, ja molempien tuulivoimapuistojen sähkönsiirron liityntäpisteenä kantaverkkoon on suunniteltu käytettävän Fingrid Oyj:n Uusnivalan

27.7.2022

sähköasemaa Nivalassa siten, että sähkönsiirto tuulivoimapuistoista toteutetaan yhteisellä 400 kilovoltin voimajohdolla.

Voimajohto sijoittuu Haapaveden, Ylivieskan ja Nivalan kaupunkien (sekä mahdollisesti vähäisessä määrin myös Oulaisten kaupungin) alueelle ja sen kokonaispituus on noin 21,2 kilometriä. Uusnivalan sähköasemalta Puutionsaarelle voimajohto sijoittuu Fingrid Oyj:n olemassa olevien voimajohtojen rinnalle noin 16,6 km matkalla. Vasamannevan kohdalla voimajohto sijoittuu omaan johtokäytävään lähelle nykyisiä voimajohtoja noin 0,8 km matkalla. Puutionsaarelta Rahkola-Hautakankaalle voimajohto sijoittuu uuteen maastokäytävään noin 4 km matkalla

VE 0: Hanketta ei toteuteta

VE 1: Rahkola-Hautakankaan ja Puutionsaaren tuulivoimapuistojen sähkönsiirron toteutus 400 kV:n voimajohdolla Uusnivalan sähköasemalle.

2 ASIAN VIREILLETULO

Hankkeesta vastaava OX2 Finland Oy ja VSB Uusiutuva Energia Suomi Oy on saattanut hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) vireille toimittamalla ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) yhteysviranomaiselle 24.6.2021. Arviointiohjelma oli nähtävillä 4.8.-2.9.2021 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 30.9.2021.

Puutionsaaren tuulivoimapuiston YVA-menettelystä on yhteysviranomainen antanut perustellun päätelmänsä 29.10.2020. Tuolloin käsitellyssä hankkeessa tuulivoimapuiston sähkönsiirto oli arvioitu hankealueelta Uusnivalan sähköasemalle 110 kV:n voimajohdolla. Perustellun päätelmän antamisen jälkeen Puutionsaaren tuulivoimahankkeen ja Rahkola-Hautakankaan tuulivoimahankkeen toimijat ovat tehneet yhteistyötä ja suunnitelleet yhteisen 400 kV:n sähkönsiirtoreitin, jolla molemmat tuulivoimahankkeet voidaan liittää valtakunnan verkkoon. Uuden 400 kV:n voimajohdon ympäristövaikutusten arviointi aloitettiin omana erillisenä YVA-menettelynä edellä mainitulla tavalla. Uusnivala- Puutionsaari - Rahkola-Hautakangas 400 kV:n voimajohdon YVA-ohjelman lausunnon antamisen jälkeen ympäristöministeriö tiukensi näkemystään liitännäishankkeiden (tässä tapauksessa tuulivoimahankkeen voimajohto) ympäristövaikutusten menettelyn toteuttamisesta päähankkeen (tässä tuulivoimahanke) yhteydessä. Tästä johtuen Uusnivala-Puutionsaari-Rahkola-Hautakangas 400 kV:n voimajohdon ympäristövaikutusten arviointi liitettiin osaksi Puutionsaaren tuulivoimahanketta.

Hankkeesta vastaava toimitti 11.4.2022 yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiselostuksen täydennyksen (jäljempänä YVA-

selostuksen täydennys) sen käsittelyä ja perustellun päätelmän antamista varten.

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e ja 8b perusteella

3 ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomaisen tiedotti YVA-selostuksen täydennyksestä ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 25.4-31.5.2022. Kuulutus ja YVA-selostuksen täydennys liitteineen julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/puutionsaarentuulivoimayva. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty hankealueen kunnille (Haapavesi-Nivala-Ylivieska-Oulainen) julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi YVA-selostuksen täydennyksestä ja sen nähtävillä olostä sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu SeutuMajakassa, Haapavesi-lehdessä, Nivala-lehdessä ja Kalajaskassa.

YVA-selostuksen täydennykseen on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa hankekuntien kaupungintaloilla ja kirjastoissa sekä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksella.

YVA-selostuksen täydennyksestä järjestettiin yleisötilaisuus 18.5.2022 klo 18.00 etäyhteydellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli mukana etäyhteydellä noin viisi kuulijaa. Yleisötilaisuudessa ei noussut esiin kysymyksiä tai kommentteja hankkeesta.

4 YVA-SELOSTUKSEN TÄYDENNYKSESTÄ ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot YVA-selostuksen täydennyksestä hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. YVA-selostuksen täydennyksestä toimitettiin yhteysviranomaiselle 19 lausuntoa. Yhtään mielipidettä ei saapunut.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/puutionsaarentuulivoimayva. Verkkosivuilla julkaistuja lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Suurimmassa osassa saapuneita lausuntoja todettiin, ettei lausuvilla tahoilla ollut huomautettavaa tai täydennettävää laadittuun selvitykseen ja tahojen aiemmin lausumiin. Kahdessa lausunnossa tuli esille, että voimajohtoa toivottiin ainakin osin toteutettavan maakaapelointina.

Luonnonvarakeskuksen lausunnossa yhteisvaikutusten arviointia olisi toivottu tehtävän laajemmalla mittakaavalla huomioiden pesimäympäristöjen ja erämaisuuden menetys koko reviirin alueella. Lisäksi suden yhteisvaikutusten osalta toivottiin tarkastelun ulottamista myös suden saaliseläinten vaikutuksiin.

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnossa todetaan, että suunniteltu voimajohtohanke toteuttaa maakuntakaavojen tavoitteita. Pohjois-Pohjanmaan liitto oli hankkeen YVA-ohjelmista annetuissa lausunnoissaan nostanut esille tarpeen arvioida huolellisesti hankkeen oletetut merkittävimmät vaikutukset eli vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön, metsätalouteen, luontoarvoihin ja yhteisvaikutuksiin nykyisten voimajohtojen ja suunniteltujen tuulivoimapuistojen kanssa sekä voimajohtohankkeen vaikutukset maakuntakaavassa osoitettujen toimintoihin. Pohjois-Pohjanmaan liitto toteaa, että edellä mainitut asiat on arvioitu asianmukaisesti ja huolellisesti huomioiden myös yhteisvaikutukset hankealueen läheisyydessä sijaitseviin muihin vireillä oleviin tuulivoimapuistoihin ja muihin maankäytön suunnitelmiin.

Säteilyturvakeskuksen lausunnossa todetaan, etteivät säteilyturvallisuuksyyt estä 400 kV voimajohdon rakentamista YVA-selostuksessa esitetyn mukaisesti, vaikka lausunnossa todetaan, että arvioitu magneettivuon tiheys on yhdessä lomarakennuksessa hieman suurempi kuin STUKin suosittama $0,4 \mu\text{T}$.

Metsäkeskus esittää lausunnossaan, että tuulituhoriskin kasvu ja mahdolliset vahingot tulee huomioida hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa. Lisäksi hankealueen tiestön olosuhteet tulee huomioida ja mahdollisesti aiheutuvat vahingot korvata. Edelleen Metsäkeskus pyytää huomioimaan etenkin hankkeen rakentamisen aikana, etteivät metsäojitukset pääse tukkeutumaan ja tarvittavissa määrin muiden rakennustöiden osalta varautua mahdollisiin täydentäviin vesiensuojeluratkaisuihin, unohtamatta virtavesin olosuhteiden ylläpitämistä. Metsäkeskus pyytää hankkeesta vastaavaa vielä tarkistamaan metsälain 10§-kohteiden ajantasaiset tiedot hankkeen suunnittelun edetessä. Lopuksi vielä Metsäkeskus pyytää huomioimaan metsäkadon vaikutukset päästövaikutuksiin, myös siitä syystä, että päästöt lasketaan täysimääräisesti mukaan arvioitaessa Suomen maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden saavuttamista.

5 YVA-SELOSTUKSEN TÄYDENNYKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU SEKÄ LAATIJOIDEN PÄTEVYYS

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on tarkistanut YVA-selostuksen täydennyksen riittävyyden ja laadun. Tarkistukseen ovat osallistuneet Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa seuraavat henkilöt:

alueidenkäytönasiantuntija, arkkitehti Elina Saine, ylitarkastaja, FM (biologia) Lotta Sundström, geologi, FM Maria Ekholm-Peltonen, liikennejärjestelmäasiantuntija, Ins. (AMK) Anniina Gutzén, asiantuntija, HTL (aluetiede) Jarkko Pietilä, ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija, DI Sanna Moilanen, ylitarkastaja, FT (biologia) Kimmo Aronsuu ja ympäristöasiantuntija, FM Saara-Kaisa Konttori (lausunnon esittelijä)

Puutionsaaren tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen täydennys on laadittu huomioiden yhteysviranomaisen alkuperäinen perusteltu päätelmä Puutionsaaren tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta sekä Uusnivala-Puutionsaari-Rahkola-Hautakangas 400 kV voimajohdon YVA-ohjelma ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto.

Yhteysviranomaiselle toimitettu arviointiselostuksen täydennys hankkeen sähkönsiirron osalta täyttää YVA-lain (252/2017) 19 §:ssä ja YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:ssä arviointiselostukselle säädetyt sisältövaatimukset. Arviointiselostuksen täydennys on laadultaan kokonaisuutena riittävä eikä yhteysviranomaisella ole tältä osin huomautettavaa. Arvioinnin riittävydestä yhteysviranomainen tuo esiin seuraavat näkökohdat vaikutustyypeittäin ja ajantasaistetussa perustellussa päätelmässään ohjeet jatkosuunnitteluun.

Yleistä selostuksen laadusta/vaikutusalueen raja

YVA-selostuksen täydennys koskien tuulivoimapuiston sähkönsiirtoa on laadittu asiantuntevasti ja laadukkaasti. Vaikutusten arvioinnista on vastannut asiantuntijat, joilla on alan koulutus ja riittävästi kokemusta vastaavista tehtävistä.

Voimajohdon ympäristövaikutusten arvioinnissa on otettu kattavasti huomioon mahdolliset erilaiset vaikutustyytit ja vaikutusmekanismit. Selvitettyjen alueiden laajuus merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamiseksi on riittävä, huomioiden, että kyseessä on aikaisemmin tehtyjen selvitysten laajennus. Raportointi on johdonmukaista ja selkeää. Erityisen hyvää on jokaisen vaikutustyytin osalta tehty yhteenveto keskeisimmistä vaikutuksista.

YVA-selostuksen täydennyksessä olisi voinut esittää selkeämpää vertailua voimajohdon aiemmin laaditun (4.5.2020) ympäristöselvityksen ja

27.7.2022

vaikutusarvioinnin sekä nyt laaditun YVA-selostuksen täydennyksen vaikutusten arvioinnin välillä niistä eroavaisuuksista mitä ympäristövaikutusten arvioinnissa on tullut esille hankkeen muutoksesta johtuen. Koska hankkeen menettelymuotoa muutettiin kesken YVA-menettelyn, yhteysviranomaisen näkee, että YVA-selostuksen täydennyksessä hankkeen muutoksen vaikutuksia on arvioitu laajemmin ja kokonaisvaltaisemmin, kuin tilanteessa, jossa voimajohdon vaikutustenarviointi olisi tehty jo lähtökohtaisesti arviointiselostuksen täydennyksenä.

Seuraavissa luvuissa on koottu vaikutustyypeittäin yhteysviranomaisen toteamat näkemykset vaikutusten arvioinnin riittävydestä ja laadusta:

Hankkeen vaihtoehdot

Hankkeen sähkönsiirron osalta varsinaisia toteutusvaihtoehtoja on vain yksi VE 1: Rahkola-Hautakankaan ja Puutionsaaren tuulivoimapuistojen sähkönsiirron toteutus 400 kV:n voimajohdolla Uusnivalan sähköasemalle.

Vain yhteen vaihtoehtoon päätymistä on perusteltu suunnittelun lähtökohdilla, joiden tavoitteena on ollut etsiä ratkaisua, joka lähtökohtaisesti aiheuttaisi mahdollisimman vähän haittaa alueen käytölle, lähialueen asukkaille ja ympäristölle. Sähkönsiirto on suunniteltu pääosin nykyisen voimajohdon rinnalle. Uusnivalan sähköasemaan liittyminen on teknisesti mahdollista ainoastaan sähköaseman itäpuolella, joka on toiminut lähtökohtana voimajohdon suunnittelulle.

YVA-menettelyssä tulisi lähtökohtaisesti etsiä ja vertailla useampia toteutusvaihtoehtoja. Yhteysviranomaisen toteaa kuitenkin, että tässä hankkeessa vain yhden vaihtoehdon tarkastelu on perusteltua esitettyihin suunnittelulähtökohtiin perustuen.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Vaikutusarviointiraportissa on tunnistettu riittävän kattavasti voimajohdon alueelle ja sen vaikutusalueelle sijoittuva asutus, virkistyskäyttö ja erilaiset maankäyttömuodot. Asutuksen ja loma-asuntojen sijoittuminen suhteessa suunnittelualueeseen on osoitettu kartalla.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on tunnistettu niiltä osin, kuin hanke tulee ottaa niiden valossa huomioon.

Maakuntakaavoituksen tilanne on kuvattu ja esitetty mitä merkintöjä voimajohdon alueelle maakuntakaavassa esitetty on sekä avattu lyhyesti merkintöjen vaikutuksia alueen suunnitteluun. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakunta kaavan suunnittelutilanne on tuotu esille ja siihen liittyvä TUULI-hanke. Raportissa ei tuoda esille tarkemmin uuden energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan vaikutuksia

27.7.2022

tuulivoimahankkeiden toteutumiseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan etenemisen aikataulu on muuttunut YVA-selostuksen täydennyksen laadinnan jälkeen, jonka yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan hankkeen jatkosuunnittelussa ja laadittavissa asiakirjoissa.

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnossa todetaan, että voimajohtohankkeen suhde maakuntakaavan merkintöihin ja suunnittelumääräyksiin on kuvattu kattavasti. Edelleen on todettu, että voimajohtohanke toteuttaa maakuntakaavojen tavoitteita.

Lausunnon lopussa pyydetään päivittämään jatkossa tiedot koskien Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmaa 2022–2025.

YVA-selostuksen täydennyksessä on kuvattu voimajohtoalueelle ja sen vaikutusalueelle sijoittuvat yleiskaavat, asemakaavat ja muut maankäyttösuunnitelmat.

Maisema ja kulttuuriympäristö

YVA-selostuksen täydennyksessä voimajohdon maiseman ja kulttuuriympäristön nykytilan kuvaukset ja vaikutusten arviointi on laadittu asiantuntevasti ja kattavasti. Lähtöaineistona on käytetty viimeisimpiä listauksia arvokkaista alueista ja kohtaista. Muinaisjäännösten osalta on tehty kattavasti selvityksiä. Maisemavaikutuksia on havainnollistettu riittävällä määrällä havainnekuvia ja muuta kuvamateriaalia yleiskäsityksen saamiseksi hankkeen vaikutuksista maisemakuvaan.

Yhteysviranomaisen lausunnossa sähkönsiirron YVA-ohjelmasta toivottiin esitettävän paikallisesti arvokkaat kohteet sekä mahdollisten perinnebiotooppien esiintyminen hankealueella. Täydennysraportissa on todettu, ettei hankkeen vaikutusalueella ole tiedossa paikallisesti arvokkaita kohteita. Perinnebiotoopeista ei ole raportissa mitään mainintaa maiseman tai luonnonympäristönkään arvioinnissa. Yhteysviranomaisen oman tarkistuksen myötä, voidaan todeta, ettei hankkeen vaikutusalueelle sijoitu tunnettuja perinnebiotooppeja.

Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että hankkeen maisemalliset vaikutukset jäävät metsäisillä alueilla vähäisiksi. Vaikutukset ulottuvat laajemmalle avoimilla alueilla ja ovat näkyvimpiä ihmisten elinympäristöissä teiden ylitysten kohdalla. Maisemallista maisemakuvan muutosta lieventää uuden voimajohdon sijoittuminen pääosin nykyisen voimajohdon rinnalle, vaikka avoin johtoaukea levenee ja nykyinen maisemahäiriö voimistuu. Vaikutukset maisema-alueilla ja arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin on todettu vähäisiksi, vaikka voimajohto on jossain määrin havaittavissa mm. Kalajokilaakson viljelymaiseman alueelle. Vaikutukset on todettu kokonaisuutena vähäisiksi.

27.7.2022

Tehdyssä asukaskyselyssä kyselyyn vastanneista lähes puolet (47 %) (vastauksia yhteensä 122 kpl) oli sitä mieltä, että voimajohdon aiheuttama kielteinen muutos maisemaan, vaikuttaa omaan elämään joko kielteisesti tai erittäin kielteisesti.

Yhteysviranomaisen yhtyy esitettyyn näkemykseen, että kokonaisuutena hankkeen maisemalliset muutokset eivät ole merkittäviä, vaikka hankealueen maisemakuva tulee muuttumaan avoimemmaksi ja laajemmaksi. Maisemallisen muutoksen merkittävyyttä vähentää voimajohdon sijoittuminen nykyisen voimajohdon rinnalle sekä kahden tuulivoimahankkeen sähkönsiirron toteuttaminen yhdellä voimajohdolla.

Yhteysviranomaisen pitää kuitenkin tärkeänä, että voimajohdon lopullisessa suunnittelussa huomioidaan maisemallisesti merkittävät ja asukkaiden elinympäristöjen kannalta olennaisimmat kohteet ja pyritään edelleen vähentämään voimajohdon maisemallisia muutoksia maisemassa mm. huolellisen pylvässiioitussuunnittelun avulla.

Luonnonvarat

Luonnonvaroihin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu monipuolisesti. Luonnonvaroihin liittyen hankkeen hiilijalanjälkeä on käsitelty kattavasti myös luvussa ilmasto ja ilmastomuutos. Yhteysviranomaisen toivoi voimajohdon YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa, että hankkeessa syntyvistä jätteiden määristä ja käsittelytavoista olisi arvio arviointiselostuksessa. Jätteiden määrää on osin käsitelty hiilijalanjäljen laskennassa. Myös osin on tuotu esiin jätteiden käsittelyn tapoja, mutta niiltä osin asiaa olisi voinut myös avata tarkemmin.

Yhteysviranomaisen pyytää hankkeen rakennuslupavaiheen viranomaisia varmistamaan hankkeessa syntyvien jätteiden käsittelytavat ja edellyttää hankkeesta vastaavalta suunnitelmallisuutta hankkeessa syntyvän jätteen määrään minimoimiseksi.

Liikenne

Hankkeen liikenteeseen aiheuttamat mahdolliset vaikutusmekanismit on tunnistettu laajasti ja vaikutuksia on arvioitu koko hankkeen elinkaaren ajalta, huomioiden myös yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Liikennevaikutukset on arvioitu YVA-selostuksen täydennyksessä riittävällä tasolla.

Suunniteltu voimajohto ylittää seututien 800 ja yhdystien 18261 sekä useita metsäautoteitä. Seututien 800 ylitys tapahtuu nykyisessä johtokäytävässä. Kuten Väylävirasto tuo lausunnossaan esille, suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Voimajohtorakenteiden kuljetuksissa on

tärkeää kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen, sillä suuret rakenteiden osat voivat esimerkiksi haitata näkymiä. Maanteiden osalta suunnittelussa tulee lisäksi huomioida jo valmistuneet sekä tekeillä olevat tieverkon suunnitteluhankkeet, mm. liittymien sijoittuminen. Jos tierakenteiden vahvistamiselle todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa.

Maanteiden tiealueille kohdistuvien toimenpiteiden suunnittelun osalta tulee olla yhteydessä tienpitäjään.

YVA-selostuksen täydennyksessä on huomioitu, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle tulee noudattaa, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Arviointiselostuksessa on huomioituna erikoiskuljetuksiin, kaapeli- ja sähköverkon sijoittamisiin, mahdollisten uusien tieliittymien rakentamiseen tarvittavat lupa-asiat sekä Väyläviraston ”Sähkö- ja telejohdot ja maantiet” -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) ja Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräys johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018).

Maa- ja kallioperä sekä pohja- ja pintavedet

YVA-selostuksen täydennyksessä on esitetty kattavasti hankealueen ja sen vaikutusalueen nykytilatiedot maa- ja kallioperästä sekä pohja- ja pintavesistä. Vaikutusten arvioinnista on vastannut alaan perehtyneet asiantuntijat. Vaikutusten arviointi on riittävä YVA-selostuksen täydennyksen näkökulmasta.

Yhteysviranomaisen toteaa arvioinnista, että happamien sulfaattimaiden esiintymisen riski voimajohtoalueella on arvioitu pieneksi. Arviointi pohjautuu GTK:n aineistoihin, joiden hyödyntämistä riskiarvioon metsätalousmailla on selvitetty erillisessä hankkeessa. Sen tulosten perusteella happamien maiden esiintymisen riski on otettava metsätalousmaille kohdistuvassa toiminnassa huomioon, vaikka riski on GTK:n aineistossa arvioitu pieneksi. Tästä syystä pylväskohteissa maaperätutkimuksia tekevä ja tarvittaessa rakentava organisaatio tulisi ohjeistaa tunnistamaan happamat sulfaattimaat. Jos happamia sulfaattimaita havaitaan, tulee tehdä asianmukaisia toimenpiteitä happamuushaitan vähentämiseksi tai mahdollisuuksien mukaan ottaa asia huomioon pylväiden sijoittelussa.

Kasvillisuus, linnusto ja muut luontokohteet

Yhteysviranomaisen toteaa, että muuttuneen sähkönsiirron osalta vaikutuksia luontoon ja linnustoon on selvitetty riittävällä määrällä

maastoselvityksiä, huomioiden alueelle jo aiemmin laaditut ympäristöselvitykset ja muu lähtöaineistomateriaali. Tulokset on raportoitu kokoavasti erilliseen luontoselvitysraporttiin, jota on havainnollistettu selkeillä karttaesityksillä. Luontoselvitysraportin kuvaan 3-1. olisi ollut vielä hyvä lisätä ne johtoalueen alueet, jotka on selvitetty aiemmissa alueelle tehdyissä luontoselvityksissä kokonaisuuden hahmottamiseksi.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan selvityksissä on käytetty riittävästi tausta-aineistoa ja vaikutuksia on arvioitu pääosin kattavasti sekä kasvillisuudelle että eläimistöille. YVA-selostuksen täydennyksessä linnusto ja muu eläimistö -osion luettavuutta ja selkeyttä olisi parantanut se, että eri eläinlajit olisi käsitelty omina kappaleinaan. Kartat olivat enimmäkseen melko hyviä, mutta osan selkeys kärsi karttakuvan pienestä koosta.

Luontoselvitykset on laadittu riittävällä tarkkuudella ja vaikutustenarvioinnista on vastannut alan asiantuntijat.

Kasvillisuus ja luontotyypit

YVA-selostuksen täydennyksen liitteenä on kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen raportti. Raportista käy ilmi, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiä on tehty kolmen maastopäivän ajan heinäkuussa 2021. Yhteysviranomainen pitää selvitykseen käytettyä aikaa riittävänä ja ajankohtaa sopivana. Liitteenä olevassa raportissa on esitetty kartalla alueet, joilla selvityksiä on tehty. Yhteysviranomaisen mukaan selvitetyn alueen laajuus vaikuttaa riittävältä. Raportin mukaan ennen maastoon menemistä on tutkittu kartat ja ilmakuvat, tarkasteltu olemassa olevaa lajitietoa Lajitietokeskuksesta sekä selvitetty Suomen metsäkeskukselta metsälakikohteet. Yhteysviranomainen pitää tausta-aineistoa riittävänä, jotta kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys voidaan toteuttaa.

Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen, että maastoselvityksiä ei ole tarpeen tehdä koko voimajohtokäytävällä vaan keskittää selvitykset potentiaalisesti luonnon kannalta arvokkaille alueille, koska voimajohtoalueen seutu on lähtökohtaisesti luonnoltaan ja myös vesitaloudeltaan voimakkaasti muuttunutta aluetta

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksissä on tunnistettu voimajohtokäytävältä kolme arvokasta luontokohdetta: 1. sararäme, 2. metsäkortekorpi ja 3. lehto. Sararäme on pinta-alaltaan pieni ja raportissa esitetyn rajauksen osalta kohde on ojittamaton. Kuitenkin kyseinen kohde on osa isompaa hydrologista suokokonaisuutta, joka on enimmäkseen ojitettu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan läheisten ojitusten takia kyseinen kohde ei siis välttämättä ole vesitaloudeltaan muuttumaton. Koska sararäme on koko Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi, yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen, että kohde tulee ottaa huomioon voimajohtohankkeessa. Voimajohtopylväät tulee sijoittaa mahdollisuuksien

mukaan sararämeen kohderajauksen ulkopuolelle ja puuston poistaminen sararämeeltä tulee minimoida

Metsäkortekorpi (kohde 2) ja lehto (kohde 3) ovat selvityksen mukaan mahdollisia metsälakikohteita. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että ELY-keskus ei valvo metsälakia, joten yhteysviranomaisen ei ota kantaa, ovatko kohteet metsälakikohteita. Joka tapauksessa kohteet ovat paikallisesti tärkeitä monimuotoisuudelle jo senkin vuoksi, että ne sijaitsevat alueella, joka on pääsääntöisesti luonnonaltaan melko voimakkaasti käsiteltyä. Arviointiselostuksen mukaan: "Metsäkortekorpi ja tuore lehto sijaitsevat [...] levennettävällä johtoaueella. Johtoauekan puuston raivauksen ja reunavaikutuksen myötä nämä luontoarvokohteet tulevat menettämään ominaispiirteensä ja muuttuvat voimakkaasti." Metsäkortekorpi ja tuore lehto ovat Suomessa uhanalaisia luontotyyppejä, mutta luontotyyppien uhanalaisuus ei tämänhetkisen luonnonsuojelulain mukaan ole este voimajohtoon sijoittamiseksi kyseiseen kohtaan. Näiden luontokohteiden kohdalla voimajohto tulee kuitenkin toteuttaa mahdollisimman paljon luontoa säästäen, niin että puustoa ja alikasvosta poistettaisiin vain minimimäärä.

YVA-selostuksen täydennyksen mukaan hankkeen vaikutukset kasvillisuuteen ovat vähäiset. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen, sillä uusi voimajohto sijoittuu enimmäkseen olemassa olevan voimajohtokäytävän yhteyteen, joten hanke ei aiheuta merkittävästi lisää alueiden pirstoutumista ja uutta voimajohtokäytävää raivataan vain noin neljän kilometrin matkalta. Arvokkaat luontokohteet voimajohtoalueella ovat pienialaisia.

Linnusto

Voimajohtoalueen linnustoa on selvitetty muiden selvitysten yhteydessä vuonna 2020. Lisäksi voimajohtohankkeeseen liittyvien tuulivoimapuistojen linnustoa on selvitetty vuosina 2015–2019. YVA-selostuksen täydennyksen mukaan alueen linnusto koostuu tavanomaisista ja yleisistä metsätalousalueiden lintulajeista, eikä alueella ole linnustollisesti merkittäviä kohteita. Vaikka voimajohtoalueen lintuja on havainnoitu vain muiden selvitysten yhteydessä, yhteysviranomaisen mukaan tehdyt selvitykset ovat riittäviä, kun otetaan huomioon, että linnustoselvityksiä on tehty kuitenkin suunnitelluilla tuulipuistoalueilla. Suunniteltava voimajohto sijoittuu suurelta osin olemassa olevan johtokäytävän viereen, joten yhteysviranomaisen kannan mukaan rakennettavan voimajohtoon myötä lintujen elinympäristöihin ei koidu merkittävää pirstoutumista.

YVA-selostuksen täydennyksen mukaan voimajohtoon rakentamisen aikaisia vaikutuksia linnuille voidaan vähentää ajoittamalla rakennustyöt lintujen pesimäkauden ulkopuolelle. Yhteysviranomaisen yhtyy

näkemykseen ja täsmentää, että rakentamistyöt tulisi aloittaa aikaisintaan heinäkuussa.

Uusi voimajohto nousee olemassa olevia voimajohtoja hieman korkeammalle, joten arviointiselostuksen mukaan lintujen törmäysriski voi hieman kasvaa nykyisestä, mutta selostuksessa todetaan myös, että voimajohtojen näkyvyys on parempi, koska johtimien määrä lisääntyy. Yhteysviranomaisen suosittelee, että rakennettavaan voimajohtoon lisätään lintujen törmäysriskiä vähentäviä merkintöjä, jotta lintujen törmäyskuolleisuus vähenee.

Liito-orava

Hankkeessa on kartoitettu liito-oravan esiintymistä alueella yhden maastotyöpäivän ajan 25.5.2021. Maastoselvitys kohdennettiin potentiaalisille alueille ja selvityksessä otettiin huomioon myös aiemmat alueella tehdyt liito-oravaselvitykset. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan nyt tehdyn selvityksen ajankohta ja -laajuus vaikuttaa riittävältä ottaen huomioon hankealueen luonnonolot ja jo aiemmin tehdyt selvitykset.

Liito-oravakartoituksessa löydettiin voimajohtolinjauksen läheisyydestä yhden puun alta noin kymmenen liito-oravan papanaa ja lisäksi oli rajattu liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä kartalle. Raportin mukaan yksittäinen papanahavainto liittyy todennäköisesti liito-oravan liikkumiseen eri reviirien välillä. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen, että kyseessä ei ole liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikka, koska papanamäärä oli vähäinen ja papanoita oli vain yhdessä puussa, eikä kohteessa ollut risupesäiä tai kolopuita. Luontodirektiivin mukainen liitteen IV (a) lajin heikentämiskielto ei siis koske kyseistä aluetta.

Liito-oravan kulkuyhteys sähkölinjan kohdalta länteen on joka tapauksessa jo olemassa olevien voimajohtojen takia poikki, joten uusi voimajohto ei vaikuta liito-oravan kulkuyhteyteen lännen suuntaan. Sen sijaan uusi voimajohto hieman vähentää liito-oravalle soveltuvan elinympäristön määrää koska metsää kaadetaan voimajohdon tieltä pois. Yhteysviranomaisen mukaan vaikutus liito-oravalle on kuitenkin vähäinen.

Viitasammakko

Alueella ei ole tehty varsinaista viitasammakkoselvitystä. Alueella on muutama pieni kaivettu lampi, joissa viitasammakkoa saattaa esiintyä, mutta viitasammakon esiintymistä ei ole selvitetty lajin kutuaikana alueelta. Hankkeella ei ole merkitystä viitasammakon esiintymiselle, koska voimajohtojen rakentaminen ei uhkaa näitä pieniä lampia. Yhteysviranomaisen mielestä on hyväksyttävää, että varsinaista

viitasammakkoselvitystä ei ole tehty, koska voimajohtohankkeella ei ole vaikutuksia viitasammakon mahdollisiin elinympäristöihin.

Susi

YVA-selostuksen täydennyksen mukaan hankealue sijoittuu Nivalan susilauman alueelle. Voimajohtohankkeessa raivattavan johtoaukean pinta-ala on laskennallisesti noin 0,14 % susireviirin alueesta. Koska susien pesäpaikkojen selvittäminen on käytännössä mahdotonta ilman GPS-pannoitettuja susia, suden pesäpaikkoja ei ole selvitetty.

Yhteysviranomaisen mukaan on epätodennäköistä, että susien pesäpaikkoja olisi johtokäytävän alueella tai sen läheisyydessä, koska susi pesii syrjäisillä alueilla. YVA-selostuksen täydennyksen mukaan voimajohtohankkeen rakentamistyöt voivat häiritä suden lisääntymistä. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen ja selventää, että sudenkin kannalta voimajohtohankkeen rakentamistyöt tulisi aloittaa aikaisintaan heinäkuussa, jotta suden mahdollisen pesinnän häiriintyminen vähenee.

Lepakot

Voimajohtohankkeeseen liittyvien tuulivoimahankkeiden (Puutionsaari, Urakkaneva, Rahkola-Hautakangas) alueilla on tehty lepakkoselvitykset, mutta voimajohtohankkeen alueella ei ole tehty lepakkoselvityksiä. Puutionsaaren ja Urakkanevan tuulipuistojen alueella havaittiin muutamia pohjanlepakoita ja isoviiksisiippaa/viiksisiippaa, mutta Rahkola-Hautakankaan tuulipuiston alueelta ei havaittu lepakoita. YVA-selostuksen täydennyksen mukaan voimajohtoalueella ei ole lepakoille soveltuvia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja todetaan että lepakoita voi esiintyä satunnaisesti voimajohtoreitillä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-selostuksen täydennyksessä ei ole arvioitu hankkeen vaikutuksia lepakoille. Annettujen tietojen valossa yhteysviranomaisen voi kuitenkin päätellä, että voimajohtohankkeesta ei koidu merkittäviä vaikutuksia lepakoille.

Suojelualueet

YVA-selostuksen täydennyksessä on arvioitu hankkeen vaikutuksia luonnonsuojelualueille. Lähin Natura-alue (Iso Honkanneva – Pieni Honkanneva SAC) sijoittuu 3,2 km päähän ja kolme muuta Natura-aluetta on alle kymmenen kilometrin päässä hankealueesta. YVA-selostuksen täydennyksen mukaan Natura-alueille ei kohdistu vaikutuksia tästä hankkeesta, koska Natura-alueet ovat sen verran etäällä hankealueesta. Lähimmät Natura-alueet ovat luontotyyppien ja eläimistön suojelualueita (SAC) ja lähin linnustonsuojelualue (SPA) on vasta noin 9,5 km päässä (Rimpinevan linnustonsuojelualue). Yhteysviranomaisen toteaa, että Na-

tura-arviointeja ei tarvitse tehdä tässä hankkeessa, koska hanke ei todennäköisesti heikennä Natura-alueita.

Voimajohtohanketta lähimpänä sijaitsevat yksityiset suojelualueet ovat YSA251170 Aatoksenmetsä ja YSA239798 Hakulan korpi. Kyseiset suojelualueet sijaitsevat vierekkäin nykyisen voimajohtokäytävän länsipuolella. YVA-selostuksen täydennyksen mukaan voimajohtokäytävää levennetään nykyisen käytävän itäpuolelle, joten suojelualueille ei aiheudu vaikutuksia. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen, että kyseisille suojelualueille ei aiheudu haitallisia vaikutuksia uudesta voimajohdosta.

Ilmasto ja ilmanlaatu

Hankkeen sähkönsiirron vaikutuksia ilmastoon ja ilmanlaatuun on tarkasteltu arviointiselostuksessa monipuolisesti huomioiden hankkeen elinkaaren erilaiset vaiheet päästöjen ja ilmanlaadun kannalta. Vaikutustenarvioinnissa on otettu huomioon hankkeen toteuttamisen myötä mahdollisuus laajempaan päästöttömään energian tuotantoon, mutta huomioitu myös hankkeen toteuttamisen aiheuttama hiilijalanjälki.

Ilmastovaikutusten arviointi

YVA-selostuksen täydennyksessä on arvioitu hankkeen toteuttamisesta syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä ja alueen maankäytön muutosten kautta aiheutuvia hiilivarasto ja -nielujen muutoksia. Hankkeen aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt on arvioitu kattavasti hankkeen koko elinkaaren ajalta huomioiden rakentamisen aikaiset, käytön aikaiset ja käytöstä poiston kasvihuonekaasupäästöt.

Sen sijaan hiilivarasto ja -nielulaskelmassa on epätarkkuuksia ja selkeitä puutteita, jotka aliarvioivat hankkeen vaikutuksia hiilinielujen ja -varastojen menetykseen. Laskelma ei huomioi hankkeen vaikutuksia alueen hiilinieluihin eikä se huomioi johtoalueen raivauksen, rakentamisen ja kunnossapidon vaikutuksia maaperän hiilitaseeseen, mitä yhteysviranomainen pitää puutteena.

Hankkeen voimajohtoalueen raivauksen ja reunametsien kunnossapidon vaikutuksia alueen hiilivarastoihin ja -nieluihin olisi ollut syytä kuvata tarkemmin ja tuoda esiin, miten alueen hiilivarastot ja -nielut palautuvat voimalinjan käyttövaiheen aikana ja sen jälkeen. Hiilivarasto ja -nielulaskennan oletukset, rajaukset ja menetelmät on esitelty varsin pinta-puolisesti eikä ne kuvaa sitä, miten laskenta on tehty. Yhteysviranomainen huomauttaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää selkeät laskentaperusteet ja -menetelmät. Ilmastovaikutusten kokonaisarvion kannalta olisi suotavaa, että arvioinnissa tuotaisiin esiin kokoava tietoa eri maankäyttöluokkien pinta-alan raivaustarpeista sekä maaperän ja metsien hiilinielujen ja -varastojen vähentymisestä.

Hankkeen ilmastovaikutusten arvioinnissa on tuotu esiin voimajohtolla siirrettävän uusiutuvan sähkön myönteisiin vaikutuksiin ja vertailtu nykyisen sähkön tuotannon jäännösjakauman ja fossiilisen sähköntuotannon päästökertoimen avulla laskettua päästövähennystä. Vertailu on harhaanjohtava eikä sitä tulisi liittää voimajohtohankkeen ilmastovaikutusarviointiin, sillä voimajohtohanke mahdollistaa, mutta ei varsinaisesti synnytä sähköön liittyviä korvausvaikutusten päästövähennyksiä. Huomioitavaa on, että Suomen sähkön-tuotantorakenne on muuttumassa hyvää vauhtia hiilidioksidineutraaliksi, minkä takia tämän tyyppisissä arvioinneissa tulisi käyttää tuotannon ajankohdalle ennustettavaa sähköntuotannon päästökerrointa. Hankkeen päästövähennysvertailussa käytetyt päästökertoimet yliarvioivat tuulivoimalla tuotetun sähkön avulla saavutettavia päästövähennyksiä.

YVA-selostuksen täydennyksen päästövähennysvertailu, hiilitaselaskelman heikko menetelmäkuvaus ja hiilinielulaskelmien puuttuminen vaikeuttavat huomattavasti tulosten tarkastelua ja ilmastovaikutusarviointia. Hankkeen vaihtoehtojen vertailuosio keskittyy kasvihuone-kaasupäästölaskelmaan eikä siinä ole huomioitu maankäytön muutosten aiheuttamia hiilinielu ja -varastomuutoksia.

Vaikutusten lieventäminen

Vaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellinen on pinta-ala, jolta puusto poistetaan. Voimajohtohankkeen maankäytön muutosten myötä metsämaata poistuu metsätaloustyöstä muuhun maankäyttömuotoon. Tämän muutoksen myötä syntyy metsäkatoa, joka ilmastovaikutusten lieventämiseksi olisi hyvä korvata aiemmin puuttoman alueen metsityksellä.

Ihmiset ja elinkeinot

Hankkeen sähkönsiirron vaikutuksia ihmisiin ja elinkeinoihin on selvitetty riittävällä tarkkuudella mahdollisten merkittävien ympäristövaikutusten tunnistamiseksi. Vaikutuksia on tarkasteltu hankkeen elinkaaren eri vaiheissa ja erityyppisten vaikutusmekanismien kautta (mm. terveys, viihtyvyys, virkistys, elinkeinot).

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen sähkönsiirron suunnittelussa positiivista on, että voimajohtohankkeessa hyödynnetään suurelta osin olemassa olevaa johtokäytävää ja kaksi eri tuulivoimahanketta suunnittelevat yhteistä voimajohtoa. Suunnitellun voimajohtoon läheisyydessä on vähän asutusta tai vapaa-ajan asutusta ja linjauksen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on selvitetty ja huomioitu etäisyydet asumiseen.

Elinkeinoiniin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin laatija ei käy ilmi YVA-työryhmän taulukosta 1-1. Elinkeinoiniin kohdistuvat vaikutukset on todettu kohdistuvat lähinnä metsätalouteen, koska muuta merkittävää elinkeinollista toimintaa sähkönsiirron vaikutusalueella ei juurikaan ole.

Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksen täydennyksessä esitettyyn johtopäätökseen, ettei hankkeesta muodostu merkittävää haitallista vaikutusta ihmisten elinympäristöihin ja elinkeinoiniin. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee varmistaa alueen asukkaiden ajantasainen tiedonkulku hankkeen etenemisestä ja sen vaikutuksista ympäristöön.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia YVA-selostuksen täydennyksessä on arvioitu sanallisesti asiantuntija-arviona. Arviointityössä on tunnistettu yhteisvaikutuksia aiheuttavat muut hankkeet, kuten lähialueen tuulivoimahankkeet sähkönsiirtoyhteyksineen. Vaikutuksia on arvioitu vaikutustyyppikohtaisesti jokaisen vaikutustyyppin osalta ja koostettu loppuun sanallinen yhteenveto hankkeen yhteisvaikutuksista.

Luonnonvarakeskus olisi lausuntonsa mukaan toivonut yhteisvaikutusten tarkastelua laajemmassa mittakaavassa huomioiden pesimäympäristöjen ja erämaisyyden menetys koko reviirin alueella. Suden osalta vaikutuksia olisi toivottu tarkasteltavan suden saaliseläinten näkökulmasta, joiden menestyminen vaikuttaa myös suden menestymiseen.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan yhteisvaikutusten arviointi on riittävää, koska kokonaisuutena hankkeen (sähkönsiirto) muutokset eivät ole merkittäviä verrattuna aiemmin arvioituun 110 kV voimajohtoon. Yhteisvaikutusten todentamiseksi olisi kuitenkin ollut havainnollistaa esittää konkreettisia laskelmia lähimpien hankkeiden yhteisvaikutuksista mm. hiilinielujen ja luonnonvarojen käytön näkökulmasta. Sanallisissa arvioissa mahdolliset vaikutukset on kuitenkin tunnistettu kattavasti ja arvioinnin voidaan nähdä täyttävän YVA-lain vaatimukset yhteisvaikutusten osalta.

Yhteysviranomaisen kuitenkin painottaa, että yhteisvaikutusten vähentämiseksi ja luontoa, eläimistöä sekä ihmisiä häiritsevien toimintojen minimoimiseksi, on erityisen tärkeää, että eri hankkeiden hankkeesta vastaavat tekevät yhteistyötä ja mahdollisuuksien mukaan laativat yhdessä mahdollisesti tarvittavia lisäselvityksiä ja hankkeiden seuranta. Myös toimintojen ja rakentamisen aikataulutusten suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä siten, että ympäristölle ja ihmisille aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.

6 YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

YVA-selostuksen täydennyksen, kuulemispalautteen ja oman lisätarkastelunsa perusteella yhteysviranomaisen esittää ajantasaistettuna perusteltuna päätelmänään Puutionsaaren tuulivoimapuiston sähkönsiirron Uusnivala-Puutionsaari-Rahkola-Hautakangas 400 kV:n voimajohtohankkeen merkittävistä vaikutuksista seuraavaa.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen täydennys ja siten yhteysviranomaisen ajantasaistettu perusteltu päätelmä, koskee ainoastaan hankkeen sähkönsiirtoa, joka on muuttunut Puutionsaaren tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta annetun perustellun päätelmän jälkeen.

Alkuperäisessä perustellussa päätelmässä (annettu 29.10.2020) ei esitetty merkittäviä huomioita hankkeen sähkönsiirtoreittiin liittyen.

Sähkönsiirtoreitillä ei todettu olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Perustellussa päätelmässä todettiin, että voimajohtoreitin metsät ovat metsätalouskäytössä ja Uusnivalan sähköasema sijoittuu valtakunnallisesti arvokkaan Kalajokilaakson maisema-alueen lähelle. Voimajohdon ei arvioitu heikentävän maisema-alueen arvoa. Lähin suojelualue todettiin sijoittuvan yli 300 metrin etäisyydelle ja lähimpien vakituisten asuinrakennusten noin 100 metrin etäisyydelle.

Uusnivala – Puutionsaari – Rahkola – Hautakangas 400 kV voimajohdon vaikutukset ympäristöön muodostuvat nykyisen johtoalueen laajentumisesta sekä noin neljän kilometrin osalta uuden avoimen johtoalueen muodostumisesta.

Johtopäätökset hankkeen ympäristövaikutuksista

Hankkeen vaihtoehdot

Sähkönsiirron osalta hankkeessa ei ole esitetty vaihtoehtoisia toteutusvaihtoehtoja. Vaihtoehtoina on joko toteuttaa hanke esitetyn (VE 1) mukaisesti tai hankkeen toteuttamatta jättäminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan yhteen vaihtoehtoon päätyminen on selvitetty ja perusteltu asianmukaisesti. Asiasta ei ole huomautettavaa, vaikka lähtökohtaisesti YVA:ssa tulisi käsitellä hankkeen useita vaihtoehtoja.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Yhdysviranomaisen toteaa, ettei hankkeen suunniteltu sähkönsiirto ole ristiriidassa alueen maakuntakaavoituksen tai kunnallisen kaavoituksen kanssa sekä vastaa valtakunnallisia alueidenkäyttösuunnitelmia. Suunniteltu sähkönsiirto sijoittuu pääosin samaan johtokäytävään nykyisten voimajohtojen kanssa, mikä osaltaan myös vähentää uudesta

27.7.2022

voimajohdosta muodostuvia vaikutuksia. Toisaalta uusi voimajohto voimistaa jo olemassa olevia sähkönsiirtoreiteistä muodostuvia vaikutuksia ja siten voi osaltaan heikentää elinympäristöjen viihtyvyyttä. YVA-selostuksen täydennyksessä on kuitenkin tuotu esille, että voimajohto sijoittuu pääsääntöisesti metsätalousalueille. Lähimmillään asuinrakennukset jäävät noin 220 metrin etäisyydelle voimajohdosta. Lähimpään metsästysmajaan etäisyyttä voimajohdon keskilinjasta jää 50 metriä ja lähimpään lomarakennukseen 60 metriä (30 metriä johtoaukean reunasta).

Yhteysviranomainen toteaa, että maankäytön ja yhdyskuntarakenteen näkökulmasta on erittäin positiivista, että kahden laajan tuulivoimahankkeen sähkönsiirto voidaan toteuttaa yhteisellä sähkönsiirron toteutusmallilla ja siten vähentää monipuolisesti ympäristövaikutuksia.

Luonnonvarat

YVA-selostuksen täydennyksen mukaan hanke ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön. Vaikutuksia luonnonvaroihin on käsitelty monipuolisesti ja huomioitu luonnonvarojen käyttö elinkeinojen, virkistyskäytön sekä energiantuotannon näkökulmasta. YVA-selostuksen täydennyksessä on tuotu esille myös johtoaukean tuomat mahdollisuudet luonnonvarojen käytön monipuolistamiseen ja hyödyntämiseen.

Luonnonvarojen näkökulmasta YVA-selostuksen täydennyksessä olisi ollut toivottavaa esittää arvio hankkeessa syntyvästä jätteen määrästä ja uudelleen käytettävien materiaalin määrästä. YVA-selostuksen täydennyksessä on tuotu kuitenkin esille, että voimajohtorakenteiden osista valtaosa voidaan hyödyntää uudelleen.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että hankkeessa syntyvä hyötykäyttöön sopiva jäte kierrätetään asianmukaisesti uudelleen käyttöön hankkeen koko elinkaaren aikana ja kaikki hankkeessa syntyvä jäte käsitellään ja loppusijoitetaan asianmukaisesti nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Liikenne

YVA-selostuksen täydennyksen mukaan hanke ei muodosta liikenteen osalta merkittäviä vaikutuksia. Mahdolliset vaikutukset liikenteeseen syntyvät lähinnä hankkeen rakennusvaiheessa, jolloin on tärkeä huolehtia liikenneturvallisuudesta kaikilla liikennealueilla, mihin hankkeen kuljetukset ja rakentaminen vaikuttavat.

Hankkeen rakennuslupavaiheessa tulee varmistaa, että kaikki YVA-selostuksen täydennyksessä tunnistetut liikenteeseen liittyvät lait ja lupa-asiat tulevat huomioiduksi.

Maa- ja kallioperä sekä pohja- ja pintavedet

Hankkeen ei arvioida aiheuttavan merkittäviä vaikutuksia maa- ja kallioperään tai pohja- tai pintavesiin. Happamien sulfaattimaiden esiintymisen riski voimajohtoalueella on arvioitu pieneksi. Pienestä riskistä huolimatta, yhteysviranomaisen painottaa, että metsätalousmaille kohdistuvassa toiminnassa riski on otettava huomioon. Hankkeen rakennusvaiheessa tulee varmistaa, ettei pylväspaikoilla esiinny happamia sulfaattimaita ja pyrkiä sijoittamaan pylväät mahdollisten happamien sulfaattimaiden ulkopuolelle tai tehdä asianmukaiset suojaustoimenpiteet mahdollisten haittojen syntymisen ehkäisemiseksi.

Kasvillisuus, linnusto, muut eläimistö ja arvokkaat luontokohteet

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankealueelle on tehty riittävät selvitykset hankkeen vaikutusten selvittämiseksi luontoon, linnustoon ja muuhun eläimistöön. Yhteysviranomaisen yhtyy täydennetyn arviointiselostuksen näkemykseen hankkeen vähäisistä vaikutuksista kasvillisuuteen. Hankealueelta on tunnistettu kolme arvokasta luontokohdetta, jotka ovat pienialaisia. Vaikutuksia näihin voidaan lieventää hyvän rakennussuunnittelun yhteydessä YVA-selostuksen täydennyksessä esitetyllä tavalla. Uusi voimajohto sijoittuu enimmäkseen olemassa olevan voimajohtokäytävän yhteyteen, joten hanke ei aiheuta merkittävästi lisää alueiden pirstoutumista ja uutta voimajohtokäytävää raivataan vain noin neljän kilometrin matkalta. Linnuston osalta voimajohtoon rakentaminen kaventaa jossain määrin linnuston elinympäristöjä ja uusi voimajohto nousee hieman nykyisiä voimajohtoja korkeammalle, mikä voi lisätä hieman lintujen törmäysriskiä. Hankealueelle ei selvitysten mukaan sijoitu linnustollisesti merkittäviä kohteita tai muutonaikaisia levähdyspaikkoja. Vaikutukset linnustoon on arvioitu kokonaisuutena vähäisiksi. Vaikutuksia voidaan edelleen lieventää suunnittelemalla rakennustyöt linnuston pesimäkauden ulkopuolelle ja lisäämällä voimajohtoihin törmäysriskiä vähentäviä merkintöjä. Vaikutustenarviot liito-oraviin ja viitasammakoihin on yhteysviranomaisen näkemyksen laadittu asiantuntevasti ja tehdyt johtopäätökset vaikutuksista ovat oikeita raportoituun tietoon nähden. Hankkeen toteuttaminen vähentää vähäisestikin liito-oravien elinympäristöjä, mutta eivät muuta liito-oravien liikkumismahdollisuuksia johtoalueen poikki, koska se ei ole mahdollista liito-oravalle nykytilanteessakaan. Vaikutukset jäävät vähäisiksi. Viitasammakoille soveltuvia elinympäristöjä on todettu sijoittuvan johtoaukealle, mutta pylväspaikkojen rakentaminen ei kohdistu lammikoiden kohdalle ja viitasammakoihin kohdistuvat vaikutukset voidaan välttää.

Voimajohto sijoittuu Nivalan susilauman reviiriin alueelle, mutta kattaa vain pienen osan reviiriin pinta-alasta. Tehtyjen selvitysten, arviointien ja

27.7.2022

saatujen lausuntojen myötä yhteysviranomaisen näkee epätodennäköiseksi, että susien pesäpaikkoja olisi johtokäytävän alueella tai sen läheisyydessä, koska susi pesii syrjäisillä alueilla. Hanke kuitenkin pienentää jonkin verran reviirin metsäpinta-alaa. Tuulivoimahankkeet ja voimajohto voivat yhdessä vaikuttaa laajemmin suden elinympäristöön ja saaliseläimiin. Vaikutusten vähentämiseksi rakentaminen tulee ajoittaa suden pesintäajan ulkopuolelle.

Voimajohtoalueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu suojelualueita, joille voimajohdon rakentaminen olisi todettu aiheuttavan muutoksia tai vaikutuksia.

Yhteysviranomaisen näkee, että kokonaisuutena Uusnivala-Puutionsaari-Rahkola-Hautakangas 400 kV voimajohto ei muodosta merkittäviä vaikutuksia luontoon tai eläimistöön. Muodostuvia haitallisia vaikutuksia voidaan edelleen lieventää toteuttamalla arviointiselostuksen täydennyksessä esitetyillä toimenpiteillä, mm. rakentamisen ajoittamisella ja muulla rakennussuunnittelulla. Yhteysviranomaisen painottaa edelleen yhteistyön tärkeyttä alueen muiden hanketoimijoiden kanssa luontoon ja eläimistöön kohdistuvien ympäristövaikutusten vähentämiseksi.

Ilmasto ja ilmanlaatu

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-selostuksen täydennyksessä on käsitelty kattavasti hankkeen vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin ja maankäytön muutoksen vaikutuksia hiilivarastoihin ja -nieluihin. Hankkeen aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt on arvioitu kattavasti hankkeen koko elinkaaren ajalta huomioiden rakentamisen aikaiset, käytön aikaiset ja käytöstä poiston kasvihuonekaasupäästöt.

Sen sijaan hiilivarasto ja -nielulaskelmassa on epätarkkuuksia ja selkeitä puutteita, jotka aliarvioivat hankkeen vaikutuksia hiilinielujen ja -varastojen menetykseen. Laskelma ei huomioi hankkeen vaikutuksia alueen hiilinieluihin eikä se huomioi johtoalueen raivauksen, rakentamisen ja kunnossapidon vaikutuksia maaperän hiilitaseeseen, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena.

Yhteysviranomaisen kehottaa tarkistamaan laskelmien laskentaperiaatteet ja tarkentamaan laskelmia hankkeen lupavaiheeseen. Puutteet ja virheet laskelmissa eivät kuitenkaan ole niin merkittäviä, että ne estäisivät yhteysviranomaista antamaan ajantasaistettua perusteltua päätelmää YVA-selostuksen täydennyksestä. Ilmastoon ja ilmanlaatuun kohdistuvat vaikutukset on arvioitu päivitetystä arviointiselostuksessa tarkemmin, kuin aiemmassa Puutionsaaren tuulivoimahankkeen voimajohdon luontoselvitysraportissa (4.5.2020).

Ihmiset ja elinkeinot

Hankkeen vaikutuksia ihmisten elinoloihin, terveyteen, viihtyvyyteen ja elinkeinoihin on selvitetty ja arvioitu riittävällä tavalla YVA-selostuksen täydennyksessä. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen sähkönsiirron suunnittelussa positiivista on, että voimajohtohankkeessa hyödynnetään suurelta osin olemassa olevaa johtokäytävää ja kaksi eri tuulivoimahanketta suunnittelevat yhteistä voimajohtoa. Suunnitellun voimajohdon läheisyydessä on vähän asutusta tai vapaa-ajan asutusta ja linjauksen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa on selvitetty ja huomioitu etäisyydet asumiseen.

Yhteysviranomaisen yhtyy YVA-selostuksen täydennyksessä esitettyyn johtopäätökseen, ettei hankkeesta muodostu merkittävää haitallista vaikutusta ihmisten elinympäristöihin ja elinkeinoihin.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen yhteisvaikutuksia on tarkasteltu kattavasti eri vaikutustyyppien osalta ja vaikutukset on arvioitu oikeansuuntaisesti YVA-selostuksen täydennyksessä. Uhanalaisen eläimistön osalta vaikutusten tarkastelua olisi voinut laajentaa koskemaan suden saaliseläimiä. Koska kokonaisuutena hankkeen muutos aiemmin arvioituun ei ole huomattava ja hanke ei sijoitu suden todennäköisille pesintä- tai levähdysalueille, yhteysviranomaisen näkee vaikutusarvioinnin antavan tässä hankkeessa riittävän tiedon siitä, ettei hanke aiheuta merkittäviä vaikutuksia sudelle.

Kasvihuonepäästöjen ja hiilivarastojen- ja nielujen tarkastelussa olisi voinut tehdä tarkempia laskelmia ja vertailuja muiden hankkeiden kanssa.

Kokonaisuutena hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa eivät muodostu merkittävän haitalliseksi ja yhteisvaikutuksia on jo vähennetty suunnittelun aikana, kahden tuulivoimahankkeen yhteisen sähkönsiirtoreitin muodostamisella. Lisäksi myös Urakkanevan ja Vasaman tuulivoimahankkeiden sähkönsiirto on suunniteltu toteuttavan saman johtoalueen rinnalle maakaapelointina.

7 HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä täydennetty arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että ajantasaistettu perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä ajantasaistetun perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua

tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja ajantasaistetun perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä ajantasaistettu perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus, YVA-selostuksen täydennys ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupalaissa on lisäksi tarkemmat säännökset arvioinnin huomioon ottamisesta.

8 PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmänsä sekä kopiot YVA-selostuksen täydennyksestä saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle.

Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, vaikutusalueen kunnille, maakuntien liitoille ja muille asianosaisille viranomaisille.

Perusteltu päätelmä sekä saadut lausunnot ja mielipiteet ovat nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa:

www.ymparisto.fi/puutionsaarentuulivoimayva sekä viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa.

9 SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 6000 euroa.

Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määriteltävä suppean hankkeen mukaisesti (7–13 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä.

10 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 19 ja 23 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1259/2021) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-
keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto-
keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2022.

*Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä
asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ympäristöasiantuntija Saara-
Kaisa Konttori ja ratkaissut Luonto- ja alueidenkäyttöyksikön päällikkö Eero
Melantie*

Liitteet:

Liite 1. Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Liite 2. Lausunnot ja mielipiteet

Tämä asiakirja POPELY/1955/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/1955/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Konttori Saara-Kaisa 27.07.2022 08:59

Ratkaisija Melantie Eero 27.07.2022 09:07